

LES TERRES CATALANES A MARC VALERI MARCIAL

1. Extracte de l'estudi de M. Dolç, "La investigación sobre la toponimia hispana de Marcial", en *El meu segon ofici*, Palma, Conselleria de Cultura, Educació i Esports, 1996, pàgs. 34-35.

"No acusan tampoco carácter de rutina tradicional las referencias del poeta a las tierras que en el futuro formarán Cataluña. Marcial se sentía unido a estas tierras por dos vínculos: la amistad con el abogado coterráneo Liciniano, que poseía un latifundio en Layetania, y la presencia material del poeta en Tarragona, de donde parte para Roma y donde desembarca después de treinta y cinco años de vida romana. El trayecto *Bilbilis-Tarraco-Ostia* es en efecto, el mismo, pero en sentido inverso, que señala en una composición de despedida a su libro X¹. Sólo una vez hallamos un tributo de cuño literario a la Cerdaña²: Marcial menciona sus conocidos jamones, citados asimismo entre los mejores por el *Edictum ad prouinciales de pretiis rerum uenaliu*m de Diocleciano. Las otras alusiones obedecen a impresiones reales. Tarragona aparece citada tres veces: el poeta recuerda sus excelentes vinos³, su empinada altura⁴ y, con rasgo muy moderno, sus soleadas riberas⁵. La zona costera, en su conjunto, se registra otras veces bajo la discutida forma de *Laletania*, que, sin duda, hay que corregir en *Laietania*. Dos pasajes recuerdan accidentalmente el vino layetano de mala calidad⁶; el otro es un croquis lleno de movimiento que refleja datos importantes sobre la vida diaria, la agricultura y la caza en esta comarca. Se trata de la magnífica bucólica, la más extensa composición de Marcial, dedicada a Liciniano, rico hacendado de Celtiberia y de Layetania⁷."

¹ X 104.

² XIII 54.

³ XIII 118.

⁴ X 104, 4.

⁵ I 49, 21.

⁶ I 26, 9; VII 53, 6.

⁷ I 49, 19-36.

2. Extracte de l'estudi de M. Dolç, "Due passioni di Marziale: Roma e Hispania", en *El meu segon ofici*, Palma, Conselleria de Cultura, Educació i Esports, 1996, pàg. 120. [trad. R. T.]

"El poeta es mostra molt sensible, un enamorat de la natura com és, per les ribes assolellades de Tàrraco (I, 49, 21), que òbviament ha conegut, pel rocam esacarpat on es dreça la vella ciutadella (X, 104, 4), potser la més bella de la península, i per l'autoritat indiscutible dels seus vins (XIII, 118). De la històrica ciutat de Sagunt, Marcial esmenta la discutida ceràmica indígena, els *vasa Saguntina*, una mena de *terra sigillata* força rústega.

*

Epigr. I 49

I quan desembre, blanc de neu, i la boira impotent rugiran amb el ronc vent del nord, retrobaràs les platges plenes de sol de Tàrraco i la teva Bàrcino.

Epigr. X 104

Ves, llibret, acompanya el meu Flavi per una mar extensa d'ones favorables, i arriba amb un viatge tranquil i amb vents propicis fins a la ciutadella de la hispana Tàrraco.

Epigr. XIII 118

Tàrraco, que només cedeix en qualitat als vins de la Campània, ha produït aquest vi que rivalitza amb les copes d'Etrúria.